

– творчий, який є свідченням прояву педагогічної творчості соціального педагога
– особистісний, що розкриває професійно-етичну культуру соціального педагога як специфічний спосіб реалізації сутнісних сил людини [2, с. 8].

У свою чергу, робота соціального педагога має яскраво виражений ціннісно-гуманістичний характер, що визначає сутність та напрямок соціальної адаптації особистості до життя в соціумі. Засвоєння норм і правил морально-етичної поведінки у суспільстві, а також прагнення відповідати соціально прийнятному стереотипному еталону поведінки, сприяє розвитку соціально адаптованої особистості, яка готова до взаємодії з соціумом.

Практична діяльність соціального педагога спрямована на формування фундаментальних стійких прагнень до відповідності вимогам соціуму.

Таким чином, професійна культура соціального педагога є системою морально-етичних цінностей, які є регулятором соціально-педагогічних відносин.

Література

1. Козирєв М. П. *Соціальна педагогіка* : навч. посіб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 352 с.
2. Полянничко А. О. *Формування деонтологічної культури майбутнього соціального педагога в соціально-виховному середовищі вищого навчального закладу* : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 «Соціальна педагогіка». Слов'янськ, 2019. 22 с.

УДК 378:37.032

Ковальська Наталя Аркадіївна

*к. філол. н., доцентка кафедри мовної та психолого-педагогічної підготовки,
Одеський національний економічний університет (Україна)*

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ З ЕКОНОМІКИ В ЕПОХУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

JEL classification: I000; I230

В останні десятиліття перед сучасним українським суспільством постала низка випробувань: періодичні локдауни, карантини, спричинені пандемією Covid-19, військові дії. Проте, не зважаючи на ці перепони, сфера освіти продовжує функціонувати і розвиватися. Так, ключовим вектором розвитку національної системи освіти і, зокрема, важливою умовою її інтеграції в міжнародний освітній простір є цифрова трансформація, діджиталізація, що призводить до активного застосування інформаційно-комунікативних технологій, підвищення якості освіти та її конкурентоздатності і, відповідно, доступу всіх громадян до якісної освіти. Цифровий розвиток України передбачає «...реалізацію цілеспрямованої та інноваційної політики створення в різних сферах життєдіяльності таких умов (технологічного середовища, цифрових інфраструктур тощо), які спонукали б громадян та бізнес замість звичних аналогових (традиційних) засобів та інструментів використовувати саме цифрові як більш ефективніші, швидші, дешевші та якісніші» [1].

Діджиталізація, що являє собою процес переведення інформації у текстовій, звуковій, графічній формах у цифровий формат, спричинила кардинальні зміни в освіті, змінила принципи організації та структуру навчального процесу. Поява різноманітних технологічних цифрових засобів навчання – мобільних пристроїв, смарт-дошок, MOOCs, планшетів, ноутбуків, програм симуляції, динамічних візуалізаторів та віртуальних лабораторій – змінили освіту в Україні та в світі.

Наразі ми не уявляємо навчальний процес без цифрових технологій. Саме цифрові технології дозволяють продовжувати безпечно надавати освітні послуги та отримувати освіту в дистанційному або змішаному форматах. В умовах цифровізації освіти актуалізується питання створення нових засобів навчання, формування особистості сучасного фахівця. Отже, використання цифрових платформ різного характеру, впровадження нових інформаційних та освітніх технологій, використання дистанційних форм та активних методів навчання є однією з основних вимог сучасного інформаційного суспільства.

Варто зауважити, що діджиталізація сфери освіти є тривалим і складним процесом, який окрім нових можливостей створює й низку серйозних викликів [2, с. 168].

О. Власій визначає низку можливих ризиків розвитку особистості в різних контекстах цифрових трансформацій, як от:

1. Прискорення темпів змін цифрового середовища – вимагає постійного навчання, оновлення та розвитку професійних знань і вмінь.

2. Розвиток штучного інтелекту – досягнення в ІТ-сфері спричинили появу конкуренції між людиною і роботами, що змушує приділити особливу увагу розвитку творчих здібностей та критичного мислення, постійному самовдосконаленню та саморозвитку.

3. Потоковість – швидкість інформаційних потоків та доступність інформації у відкритому інформаційно-освітньому просторі вимагає активного розвитку творчих здібностей.

4. Взаємодія та комунікація – доступ до мережі Інтернет у будь-якій частині світу, можливість працювати і підтримувати комунікацію дистанційно, вимагають відповідних навичок роботи в команді, вміння взаємодіяти та вирішувати комплексні завдання на відстані.

5. Збір даних – доступність у цифровому просторі інформації для людини і про саму людину змушує переосмислити своє місце в цьому просторі як його невід'ємної частини, усвідомити можливі загрози та свою поведінку в ньому [3, с. 149–150].

Стрімкий розвиток цифрових технологій вимагає трансформації освітніх систем, націлених на формування і розвиток відповідних навичок та компетентностей, які б відповідали потребам сучасного діджиталізованого суспільства. Тому сьогодні пріоритетним завданням формування особистості майбутнього фахівця у сфері економіки є підвищення рівня цифрової грамотності, формування цифрової компетентності.

Згідно із резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 р. «поширення інформаційно-комунікаційних технологій та глобальна взаємопов'язаність, як і науково-технічні інновації <...>, мають величезний потенціал для прискорення прогресу людства, усунення “цифрового розриву” та розвитку суспільства, ґрунтованого на знаннях» [4]. Оскільки цифрові технології є невід'ємним компонентом особистого та соціального життя здобувачок та здобувачів вищої освіти, неможна нівелювати їх роль у навчанні та ігнорувати в освітній діяльності.

Зміни в освітній сфері, за твердженням Асамблеї, можливі лише за повної інтеграції інформаційно-комп'ютерних технологій у процеси викладання і навчання.

О. Власій наголошує, що зважаючи на резолюцію Парламентської асамблеї Ради Європи «Роль освіти в цифрову еру: від “цифрових аборигенів” до “цифрових громадян”» (листопад 2019 р.), яка характеризує важливі цінності освіти та визначає її роль в сучасному суспільстві, що стрімко діджиталізується, варто стратегічно подивитися та суттєво переосмислити зміст та роль таких ключових понять, як от: викладання, навчання, освітній простір, партнерство та оцінювання [3, с. 147].

На думку О. Власій, трансформація в освіті можлива завдяки зміні освітньої парадигми, що передбачає зміни у фокусі освіти: створення знань замість передачі та процес навчання здобувача замість освітнього процесу викладача. Відповідно, для зміни освітньої парадигми необхідно: правильно визначити стратегічні цілі; посилити автономію навчальних закладів та педагогів; упровадити нові гібридні форми навчання там, де «зливаються мобільні, цифрові, віртуальні, соціальні і фізичні навчальні простори»; здійснити істотне реформування в оцінюванні [3, с. 148].

На сьогодні сучасна молодь, яку М. Пренський у 2001 році [5] назвав «цифровими аборигенами» – покоління, що від народження зростає з комп'ютерами, гаджетами та Інтернетом, повинно мати відповідні цифрові навички та компетентності, формування яких починається з раннього віку та має розвиватися протягом усього життя. Кожна особистість повинна мати мінімальний рівень цифрових компетентностей, тобто вміти застосовувати технологічні інновації, критично оцінювати інформаційні ресурси, визначати доцільність їх застосування у професійній діяльності, створювати й ефективно використовувати у професійній діяльності можливості цифрового середовища тощо.

Тому головним у підготовці сучасного фахівця наразі є здійснення цифрової підготовки, підвищення рівня цифрової грамотності – здатності «безпечно та належним чином управляти, розуміти, інтегрувати, обмінюватися, оцінювати та створювати інформацію й отримувати до неї доступ за допомогою цифрових засобів і мережевих технологій для участі в соціальному житті» [6, с. 64].

За час навчання у закладі вищої освіти здобувачі та здобувачки повинні оволодіти відповідними загальними та спеціальними компетенціями, вмінням застосовувати набуті знання та навички у подальшій професійній діяльності, навчитися самостійно і постійно підвищувати рівень професійної компетентності. Суспільство постійно змінюється, інноваційні технології стрімко

розвиваються, оновлюються. Вони стали невід'ємною частиною суспільного, особистого та професійного життя людства. Отже, особливу увагу в підготовці сучасної молоді варто приділити саме формуванню цифрової компетентності як складової професійної компетентності.

Література

1. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 67-р від 17.01.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-r#Text> (дата звернення: 04.04.2024).
2. Ковальська Н. А. Діджиталізація освіти: виклики сьогодення. *Забезпечення якості вищої освіти: проблеми та перспективи розвитку* : матеріали VII Міжнар. наук.-метод. конф. (м. Одеса, 6-7 березня 2024 р.). Одеса : ОНЕУ, 2024. С. 167–168. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/17433> (дата звернення: 04.04.2024).
3. Власій О. Формування особистості школяра в цифрову епоху : можливості та виклики. *Молодь і ринок*. 2020. № 6 (185). С. 146–151. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2020.225786>.
4. Резолюція «Перетворення нашого світу : Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року». URL: <http://sdg.org.ua/ua/resources-2/344-2030-2015> (дата звернення: 05.04.2024).
5. Prensky, M. Digital Natives, Digital Immigrants. Part 1. On the Horizon. *The International Journal of Learning Futures*. 2001. Vol. 9. No. 5. Pp. 1–6. DOI: <https://doi.org/10.1108/10748120110424816>.
6. Білик В. Г., Книш С. І., Омельчук О. В. Використання сучасних технологій у процесі формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з фізичної рекреації. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. праць. 2023. Вип. 3К (162) 23. С. 62–66. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K\(162\).11](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K(162).11).

УДК: 378.22: 378.22:37022

Лебедик Леся Вікторівна

д. пед. н., доцент кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка (Україна)

ПЕРСПЕКТИВНІ ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ЕКОНОМІКИ

JEL classification: I230

Визначаючи перспективні шляхи формування професійних компетенцій майбутніх фахівців з економіки, зазначимо, що для того, щоб стати висококваліфікованим фахівцем, студент повинен не тільки володіти знаннями, вміннями, набутими в процесі навчання, але й грамотно їх застосовувати, використовуючи творчий підхід у професійній діяльності. Сформовані компетенції фахівець з економіки повинен вміти застосовувати в різних видах професійної діяльності, а саме: організації обслуговування, маркетингової діяльності, контролі якості продукції та послуг, виконанні робіт за робітничими професіями тощо [1–4; 5, с. 37–39]. В основу формування професійних компетенцій педагога мають покладати взаємозв'язок теорії та практики.

Процес формування професійних умінь має бути заснований на системному, проблемному, особистісно-орієнтованому, модульно-компетентнісному і контекстному підходах. Системний підхід може дозволити нам створити цілісну взаємопов'язану структуру формування професійних умінь. Проблемний підхід забезпечує формування комунікативних умінь у процесі вирішення проблемних ситуацій професійної спрямованості. Особистісно-орієнтований підхід ставить в основу особистість студента, його реалізацію у професійній діяльності, формування професійно значущих особистісних якостей. Модульно-компетентнісний підхід лежить в основі реалізації нових державних освітніх стандартів, які передбачають формування професійних компетенцій блоками-модулями. Контекстний підхід дозволяє здійснити підготовку фахівця в контексті його майбутньої професійної діяльності і націлити освітній процес на формування професійних умінь, є важливою складовою професійної підготовки фахівця економіки. В основу формування професійних умінь повинна бути покладена система принципів: науковості, системності, соціального партнерства, інтеграції, міжпредметних зв'язків, професійної спрямованості [1–4; 5, с. 37–39].